

Nastavna oblast: TEHNIČKO CRTANJE

Nastavna jedinica: AKSONOMETRIJSKO PROJEKTOVANJE

Nastavni cilj: Upoznavanje učenika sa značajem prostornog prikazivanja predmeta za posebnu osvrtom na izometriju kao najprikladniji oblik aksonometrije.

OBRAZOVNO-VASPITNI ZADACI

1. Razvijanje tehničkog mišljenja kod učenika;
2. sistematizacija prethodno steklih znanja;
3. razvijanje navika za pravilnu upotrebu pribora.

Tip nastavnog časa: Usvajanje novih i primena ranije steklih znanja i veština.

Oblik nastavnog rada: Frontalni i individualni.

Nastavni metodi: Razgovor, usmeno izlaganje uz demonstraciju postupaka.

Nastavna sredstva: Zidne slike ili grafskopske folije.

RASPORED NASTAVNOG VREMENA

1. Uvodni deo časa	— — —	10 minuta
2. obrada novog gradiva uz vežbe učenika	— — —	60 minuta
3. završni deo časa (primena steklih znanja)	— —	20 minuta
UKUPNO:		90 minuta

PRIBOR ZA RAD

1. Dva trougla — 1 sa uglovima između hipotenuze i kateta od 45° — jednokraki, a drugi sa uglovima 60° i 30° , šestar, dve olovke (HB i B — za osnovne ivice predmeta) i meka gumica.

UVODNE NAPOMENE

Aksonometrijsko projektovanje predstavlja širu oblast tehničkog crtanja. Ovog puta obraćamo samo jedan oblik aksonometrijskog projektovanja — izometriju.

Izometrija kao oblik aksonometrijskog projektovanja ima prednosti prema dimetriji i trimetriji u tome što se predmet crta prema dimenzijsama kakve su u stvarnosti, bez skraćivanja stranica. Druga prednost je u tome što su strane zakošene za uglove pod 30° u odnosu na horizontalnu liniju, pa se može — koristeći se školskim priborom za matematiku i osnove tehnike (par trouglova i šestar) — nacrtati gotovo svaki predmet.

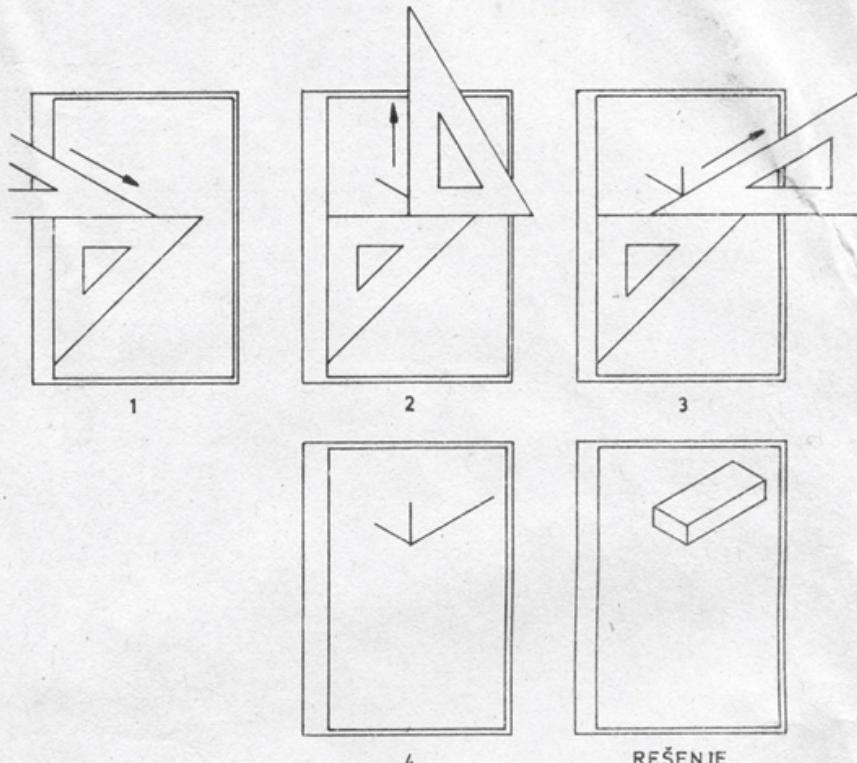
To, recimo, nije slučaj sa dimetrijom koja sa horizontalnom linijom zaklapa uglove od 42° i 7° .

Za crtanje kvadra u izometriji potrebno je obratiti malo pažnje na način postavljanja trouglova što se lako može videti na slikama 1, 2 i 3.

Pored crtanja kvadra, odnosno predmeta takvog ili sličnog oblika, u školskoj radionici i drugde često vidate i predmete valjkastog oblika ili one koji imaju okrugle otvore. Setiti se, na primer, samo crtež stakla za olovku u V razredu ili terazija i makete mesta u VI razredu i niza drugih iz udžbenika i Tehničkih novina. Da li ste se zapitali kako se to crta?

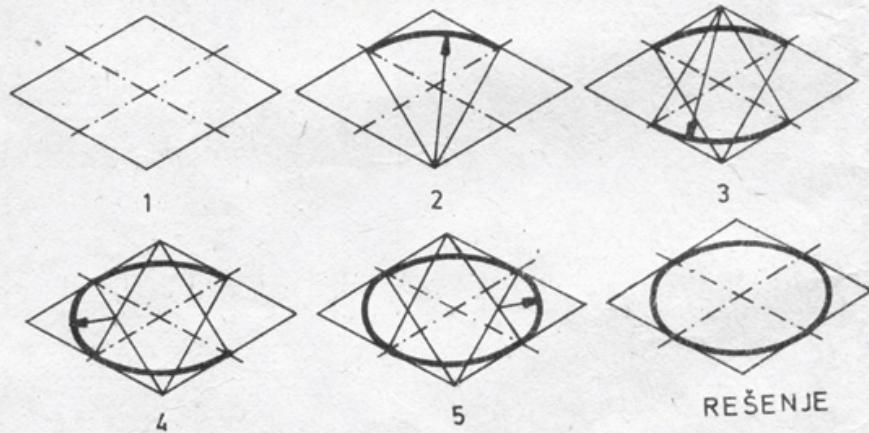
Prikazujemo Vam kako se konstruiše kružnica u izometriji. To nije baš lako, jer izi-

aksonometrijsko projektovanje

REŠENJE

Postupak izrade crteža kvadra u izometriji

REŠENJE

Konstrukcija kružnice kruga u izometriji

skuje dosta precisan rad. Za one koji uspešno nacrtaju kvadar i konstruišu kružnicu u izometriji neće biti teško da izrade crtež složenijih predmeta.

Da biste se uverili u to, pokušajte na kraju da izradite crtež ključa za zavrtnjeve sa četvrtastom glavom. Na njemu su namerno izbegnuti neki detalji (oblik je neznatno iz-

menjen) sa ciljem da crtež bude pojednostavljen.

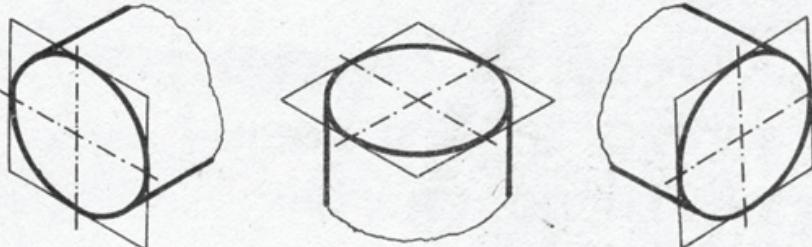
Pošto upoznate pravouglu (ortogonalnu) projekciju, dajemo vam i prikaz ključa u toj projekciji. Svima onima koji volje tehničko crtanje preporučujemo da nacrtaju neki predmet (ili više njih) po slobodnom izboru u izometriji, pa posle toga u pravougljoj projekciji.

prostorno prikazivanje predmeta

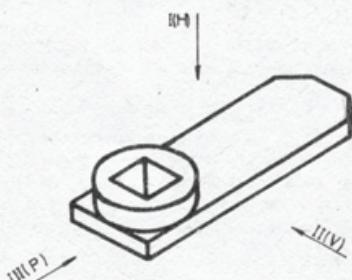
REDOSLED I NAČIN RADA

KVADAR U IZOMETRIJSKOJ PROJEKCIJI

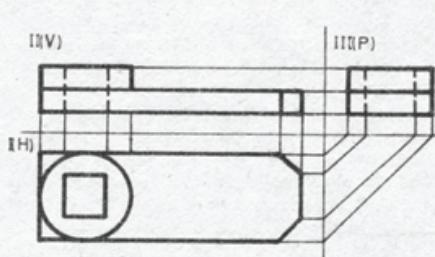
- Pre izrade crteža kvadra u izometrijskoj projekciji pažljivo razmotrite slike označene brojevima od 1 do 4.
- Trougao sa uglovima 45° i 45° ostaje stalno na istom mestu, naslonjen jednom katetom uz ivicu okvira, što znači da ga treba čvrsto držati dlanom leve odnosno desne ruke. Drugi trougao, sa uglovima 30° i 60° , treba okretati i povlačenjem linija u pravcu strelica dobijete osnovu za izradu kvadra na sl. 4.
- Za pretvaranje sl. 4 u rešenje potrebno je istim postupkom povući još po dve linije paralelne ovim prikazanima.

Crteži raznih položaja valjkastog detalja u izometriji

Crtež ključa u izometriji

Prikaz ključa u pravougljoj (ortogonalnoj) projekciji

Šest slika pod ovim poglavljem prikazuju konstruisanje kružnice odnosno kruga kao omeđene površine u izometriji.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

221.

222.

223.

224.

225.

226.

227.

228.

229.

230.

231.

232.

233.

234.

235.

236.

237.

238.

239.

240.

241.

242.

243.

244.</